

תאריך עדכון: אדר תשפ"ג

שם מחלקה: המחלקה לתלמוד ותורה שבעל-פה
שם ומספר הקורס: הלכה ומודרנה – הלכה ורפואה
09 - 1821-01

שם הקורס באנגלית:
Halakhah and Modernity: Halakhah and Medicine

שם המרצה: ד"ר חיים בורגנסקי

סוג הקורס: סמינריון

היקף שעות: 2 ש"ש

סמסטר: שנתי

שנת לימודים: תשפ"ד

אתר הקורס באינטרנט: lemida.biu.ac.il

א. מטרת הקורס ותוצרי למידה:

מטרת הקורס:

ניתוח ביקורתי של סוגיות הנוגעות למפגש בין ההלכה לבין הרפואה המודרנית.

תוצרי למידה:

הסטודנט יכיר היבטים שונים של הקונפליקט בין הלכה לבין מודרנה, בהקשר של סוגיות הלכה ורפואה.

הסטודנט יפגוש התייחסויות הלכתיות שונות לקונפליקט זה.
הסטודנט יכיר שיטות מחקר וניתוח של פסקי הלכה ופוסקי הלכה.
הסטודנט יכתוב עבודה סמינריונית בהתאם לידע הנרכש בקורס.

ב. תוכן הקורס:

הקורס יבחן סוגיות חדשות של הלכות רפואה. ההרצאות תכלולנה ניתוח ביקורתי של טקסטים הלכתיים, ושרטוט קווי יסוד לייחסם העקרוני של הפוסקים לסוגיות מודרניות של הלכה ורפואה. במהלך הקורס נעסוק בנושאים מתחום הפוריות, החל מהזרעה מלאכותית וכלה בפונדקאות ושיבוט, וכן בנושאים הקשורים להשתלות איברים. בכל הנושאים נבחן את היחס של פוסקי ההלכה השונים למכלול נקודות ההשקפה שבין ההלכה לבין עולם הרפואה המודרני.

מהלך השיעורים:

השיעורים הינם שיעורים פרונטאליים, הכוללים ניתוח משותף של מקורות המצויים בידי הסטודנטים.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים:

רשימת נושאים / תוכנית הלימודים בקורס – רשימה מפורטת של נושאי ההרצאות בסדר כרונולוגי (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב).

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת
1	מבוא לקורס – מעט על התפתחות ההלכה ועל חקר ההלכה בת זמננו.	
2	המתח בין ההלכה למדע א'.	וסטריך אלימלך, " רפואה ומדעי-הטבע בפסיקת בתי-הדין הרבניים", משפטים כו, 3 (תשנו) -425-492
3	המתח בין ההלכה למדע ב'.	
4	קבלה, נטורליזם וא-נטורליזם.	
5-6-7	הזרעה מלאכותית – בין גרעין ההלכה לבין סוגיות נלוות.	שטיינברג אברהם, אנציקלופדיה הלכתית רפואית, ירושלים, תשמ"ח, ערך "הזרעה מלאכותית", כרך א, עמ' 148-161
8	הפרייה חוץ גופית.	
9	פונדקאות א	כל ההרצאות מלוות בחומר הלכתי ותשובות רבות מספרות השו"ת.
10	פונדקאות – ייחוס האמהות	החומר יועלה לאתר הקורס לקראת ההרצאות.
11	ביציות מופרות – הבעלות עליהן	
12	הפלות מלאכותיות – מקורות חז"ל	
13	הפלות מלאכותיות - ראשונים	
14	הפלות מלאכותיות – תמורות ביחס אליהן בפסיקה המאוחרת	
15-16	תרומת כליה	

	תרומת איברים ממת – המקורות הבסיסיים	17.
	תרומת איברים ממת – פוסקי זמננו	18.
	תרומת איברים – התפיסה הנטורליסטית	19.
אסיא, ז (תשנ"ד), עמ' 123-231.	קביעת רגע המוות ותרומת לב	20-23.
	נוטה למות – המקורות הבסיסיים	24.
	נוטה למות לאור התקדמות המדע הרפואי	25.
	סיכום	26.

ג. דרישות קדם:

יכולת קריאה טובה של טקסטים תלמודיים והלכתיים.

ד. חובות / דרישות / מטלות:

השתתפות בהרצאות (80 אחוז מההרצאות). מילוי של חובות הקריאה במהלך השנה, כתיבת עבודה סמינריונית.

ה. מרכיבי הציון הסופי:

עבודה סמינריונית: 100 אחוז.

ו. ביבליוגרפיה כללית:

1. אברהם-סופר אברהם, נשמת אברהם כרכים א-ה, ירושלים, תשנ"ג – תשנ"ז
2. גורן שלמה, תורת הרפואה, ירושלים, תשס"א, עמ' 84-49; 173-191.
3. הלפרין מרדכי, רפואה, מציאות והלכה, ירושלים, 2011
4. רזיאל יונתן (עורך), שבוט גנטי – מבט תורני, מעלה אדומים, תשס"ד.
5. שטיינברג אברהם, אנציקלופדיה הלכתית רפואית, ירושלים, תשמ"ח, ערך "הזרעה מלאכותית", כרך א, עמ' 148-161; ערך "השתלת איברים", כרך ב, עמ' 191-243. ערך "הפלה", שם, עמ' 47-115.
6. ספר אסיא, כרכים א-ג, ירושלים, תשמ"ט -